

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

ŞİKAYET NO :03.2013/572

KARAR TARİHİ:10/02/2014

RET KARARI

ŞİKÂYETÇİ

: F.Ş

ŞİKÂYET EDİLEN İDARE

: 1-Sosyal Güvenlik Kurumu(Re'sen)
2-İzmir Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü, Çiğli Sosyal Güvenlik Merkezi 10026 sokak No:25 ASOB
Çiğli/İZMİR

ŞİKÂYETİN KONUSU

: Şikâyetçinin 2011 yılında ölen kızından dolayı kendisine ölüm aylığı bağlanması talebine ilişkin.

ŞİKÂYET BAŞVURU TARİHİ

: 14.08.2013

I.USÛL

A. Şikâyet Başvuru Süreci

1) Şikâyet başvurusu, İzmir Valiliği Hukuk İşleri Şube Müdürlüğünün 25.07.2013 tarih ve ... sayılı yazısı ekinde alınan ve Kurumumuz evrak kayıtlarına 14.08.2013 tarih ve 6359 sayı ile alınan dilekçe ile yapılmıştır. Şikâyet başvurusunun karara bağlanması için 28/3/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 41/1-a maddesi ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, şikâyetin incelenmesine ve araştırmasına geçilmiş ve şikâyetin esas yönünden incelenmesi için Kamu Başdenetçisine gönderilmesine karar verilmiştir.

B. Ön İnceleme Süreci

2) Yapılan ön inceleme neticesinde şikâyetin inceleme ve araştırmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

II. OLAY VE OLGULAR

A. Şikâyetçinin Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları

3) F.Ş şikâyet başvuru dilekçesinde; kızı Ş.B'nin 14.02.2011 tarihinde vefat ettiğini, eşi ve çocuğu olmadığı için annesi olarak kendisine kızından maaş bağlanabileceğini, bunun üzerine dört kez Çiğli Organize Sanayi Bölgesinde bulunan Sosyal Sigortalar Kurumuna başvurduğunu, babasından aldığı yetim maaşından dolayı talebinin reddedildiğini, ancak gerek başvuru dilekçelerinde gerekse maaş bağlanması için taşınması gereken şartlarda bir eksikliğin olmamasına ve aldığı maaşın asgari ücretin altında bulunmasına karşın kendisine maaş bağlanmadığını belirterek, konunun incelenmesi ve talebinin ilgili idarece yerine getirilmesinin temini için Kurumumuza başvurduğu anlaşılmıştır.

B. İdarenin Şikayete İlişkin Açıklamaları

4) Şikâyetçinin 14.08.2013 tarih ve 6359 evrak kayıt sayılı dilekçesine istinaden Kurumumuz tarafından İzmir Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü'nden 09.09.2013 tarih ve 4316 sayılı yazı ile gerekli bilgi ve belgeler istenmiş, bilgi-belge isteme yazısına cevaben adı geçen Kurum bila tarihli 62547197/17250961 sayılı yazı ve ekinde;

Şikâyetçi F.Ş'nin, Müdürlüklerinden belirli zaman aralıklarıyla müteveffa kızı 2202857915 tahsis no.lu Ş.Ş'den ölüm sigortası yönünden aylık talebinde bulunduğunu, söz konusu başvurular ile ilgili olarak, 5510 Sayılı Kanunun anne babaya ölüm aylığı bağlanması ile ilgili maddelerinde belirtilen anne ve babanın her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirinin asgari ücretin net tutarından daha az olması ve diğer çocuklardan hak kazanılan ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması şartı ile anne ve babaya aylık bağlanacağı hususunun belirtildiği, 32248513592 T.C. no.lu şikâyetçinin babası M.K'den 065420001 tahsis no.su ile T.C. Emekli Sandığından yetim aylığı aldığından dolayı kızı Ş.Ş'den aylık bağlanmasına imkan bulunmadığı ve şikâyetçinin 21.04.2011 tarihli tahsis talepli dilekçesine 12.05.2011 tarih 8183948 sayılı yazı ile şikâyetçinin 18.01.2012 tarihli tahsis talepli dilekçesine 26.01.2012 tarih ve 1182646 sayılı yazı ile son olarak şikâyetçinin 02.02.2012 tarihli tahsis talepli dilekçesine de 01.03.2012 tarih ve 3239488 sayılı yazılarla cevap verildiği hususlarının ifade edildiği tespit edilmiştir.

C. Olaylar

5)Şikâyetçinin, Kurumumuz kayıtlarına 14.08.2013 tarihinde giren, İzmir Valiliği Hukuk İşleri Şube Müdürlüğü'nün 25.07.2013 tarih ve 15492 sayılı yazısı ekinde yer verilen şikâyet başvuru dilekçesinde, kızının vefatı sonrasında, annesi olarak kendisine maaş bağlanması talebi ile ilgili olarak Çiğli Sosyal Güvenlik Merkezine yaptığı başvurulara cevap verilmediğini ve kendisine maaş bağlanmadığını belirterek, konunun incelenerek sonuçlandırılması istemiyle Kurumumuza başvurduğu anlaşılmış olup şikâyet dilekçesi üzerinde yapılan ön inceleme neticesinde, şikâyetin inceleme ve araştırılmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı hususu 02.09.2013 tarihinde tespit edilmiş, akabinde şikâyet konusu ile ilgili olarak Kurumumuzun 09.09.2013 tarih ve 4316 sayılı bilgi-belge isteme yazısına istinaden İzmir Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü'nden alınan, bila tarih 62547197/17250961 sayılı yazı ve yazı ekinde alınan evraklar Kurumuzda oluşan dosyaya dâhil edilmiştir.

D. Kamu Denetçisi Mehmet Elkatmış'ın İnceleme ve Araştırma Bulguları

6) İlgili Kamu Denetçisi tarafından şikâyetçinin kızı Ş.B'nin vefatı sonrasında, kızının eşi ve çocuğu olmadığı için annesi olarak kendisine maaş bağlanma talebine ilişkin dilekçelerine Çiğli Sosyal Güvenlik Merkezinin cevap vermediği ve kendisine maaş bağlanması talebinin yerine getirilmediği iddiasında bulunduğu, Çiğli Sosyal Güvenlik Merkezi tarafından şikâyet konusu ile ilgili yapılan değerlendirmede; 5510 Sayılı Kanunun anne babaya ölüm aylığı bağlanması ile ilgili maddeleri kapsamında, şikâyetçinin, babası M.K' den 065420001 tahsis no.su ile T.C. Emekli Sandığından yetim aylığı alması nedeniyle, kızı Ş.Ş (B..)den aylık bağlanmadığı, şikâyetçi tarafından ilgili idareye verilen 21.04.2011, 18.01.2012, 02.02.2012 tarihli tahsis talepli dilekçelerine, sırasıyla 12.05.2011 tarih 8183948 sayılı yazı, 26.01.2012 tarih ve 1182646 sayılı yazı ve son olarak 01.03.2012 tarih ve 3239488 sayılı yazı ile cevap verildiği ve şikâyet konusuna ilişkin talep edilen bilgi ve belgelerin ilgili idare tarafından gönderildiği tespit edilmiştir.

III. HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A.İlgili Mevzuat

7) **5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun "Ölüm aylığının hak sahiplerine paylaşılması" başlıklı 34 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının (b) bendinde ölen sigortalının 33 üncü madde hükümlerine göre hesaplanacak aylığının "yaşları ne olursa olsun evli olmayan, evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan kızlarının her birine % 25'i oranında aylık bağlanacağı", (d) bendinde ise "her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirinin asgari ücretin net tutarından daha az olması ve diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması şartıyla ana ve babaya toplam % 25'i oranında; ana ve babanın 65 yaşın üstünde olması halinde ise artan hisseye bakılmaksızın yukarıdaki şartlarla toplam % 25'i oranında aylık bağlanacağı"** hüküm altına alınmıştır.

Benzer düzenlemeye, **Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin, (Dayandığı Kanun Numarası ve Tarihi: 5510 - 31.5.2006, Resmi Gazete ile neşir ve ilânı: 12 Mayıs 2010 - Sayı: 27579) "Hak sahiplerinin ölüm aylığından yararlanma şartları" başlıklı 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer verilen; aylıkta hak sahibi eş ve çocuklardan; artan hissenin bulunması hâlinde, her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirinin asgari ücretin net tutarından daha az olması ve diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması şartıyla ana ve babasına, Kanunun 34 üncü maddesindeki esaslar dâhilinde ölüm aylığı bağlanacağına yer verilmiştir.**

B. Şikâyet Konusuna İlişkin Uygulamalar

7)T.C. Yargıtay 10. Hukuk Dairesi 01.03.2013 tarih ve E. 2012/23802, K. 2013/3682 sayılı ilamında "... Babasının sigortalılığı nedeniyle (devredilen Bağ-Kur'dan) ölüm aylığı almakta olan davacı; hizmet sözleşmesine dayalı çalışmaları nedeniyle 4301 gün prim ödenmiş iken, çocuksuz ve boşanmış olarak ölen kızından dolayı da ölüm aylığı bağlanmasını istemiş; Mahkemece, babadan bağlanıp ödenen ölüm aylığı miktarının asgari ücretin altında

olduğundan bahisle, kızından da ölüm aylığı bağlanması gerektiğinin tespitine karar verilmiştir.

Davacının kızının 22.10.2007 ölüm tarihinde yürürlükte bulunan 506 sayılı Kanunun 69. maddesinde, sigortalının eş ve çocuklarından artan hisse bulunması durumunda, sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi çalışmaması veya 2022 sayılı Kanuna göre bağlanan aylık hariç olmak üzere her ne ad altında olursa olsun gelir veya aylık almaması şartıyla, anne-babaya aylık bağlanabileceği belirtilmiştir.

5510 sayılı Kanunun ölüm aylığının hak sahiplerine paylaşılması başlıklı 34. maddesinde ise, hak sahibi eş ve çocuklardan artan hisse bulunması halinde her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirinin asgari ücretin net tutarından daha az olması ve diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması şartıyla ana ve babaya aylık bağlanacağı; belirtilmiştir.

Her iki Kanuna göre de, sigortalılık süresi ve prim gün şartı gerçekleşmiş ise de; 506 sayılı Kanunun 69. maddesinde, ölüm aylığı alınması, çocukların sigortalılığında ölüm aylığına engel olarak sayıldığı gibi; 5510 sayılı Kanunun 34. maddesinde de, gelirinin asgari ücretin net tutarından daha az olması şartı yanında, diğer çocuklardan hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olarak gelir ve/veya aylık bağlanmış olması durumunda, anne-babaya, çocuktan ölüm aylığı bağlanamayacağı belirtilmiştir.

Somut olayda, Mahkemece, davacıya, babasından ölüm aylığı aldığı sürece, kızından dolayı da 506 veya 5510 sayılı Kanuna dayalı olarak ölüm aylığı bağlanmasının mümkün bulunmadığı gözetilmeksizin yazılı gerekçe ile karar verilmiş olması, usul ve yasaya aykırıdır" şeklinde karar verilmiştir.

C . Kamu Denetçisi Mehmet Elkatmış'ın Kamu Başdenetçisine Önerisi

8) İlgili Kamu Denetçisi 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 34 üncü maddesinden, babasından yetim aylığı almakta olması sebebiyle, şikayetçinin kızından ölüm aylığı alamayacağı anlaşıldığından idarenin şikayetçinin ölen kızından dolayı ölüm aylığı alması talebinin reddedilmesi işleminde hukuka ve hakkaniyete aykırılık tespit edilmediğinden şikayetin reddedilmesini önermiştir.

D. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme ve Gerekçe

9) Şikâyet dilekçesi ve ilgili idareden edinilen bilgi ve belgelerden şikayetçi F.Ş'nin Emekli Sandığına bağlı mütevaffa babasının sigortalılığı nedeniyle ölüm aylığı almakta iken, 2011 yılında çocuksuz ve evli bulunmaksızın ölen kızı Ş.den dolayı (SSK Emeklisi) da ölüm aylığı almak istediği ancak babasından yetim aylığı alması sebebiyle talebinin reddedildiği anlaşılmıştır.

Şikâyetçinin kızının ölüm tarihinde yürürlükte bulunan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 34 üncü maddesinde; hak sahibi eş ve çocuklardan artan hisse bulunması halinde her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirinin asgari ücretin net tutarından daha az olması ve diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması şartıyla ana ve babaya toplam % 25'i oranında;

ana ve babanın 65 yaşın üstünde olması halinde ise artan hisseye bakılmaksızın yukarıdaki şartlarla toplam % 25'i oranında aylık bağlanacağı düzenlenmiş,

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 22/06/2013 tarihli ve 2013/26 sayılı Genelgesinin, "8. Ölüm Gelir/Aylığı Bağlama İşlemleri" başlıklı maddesinin "8.1.3. 2008/Ekim Sonrası Ölen Sigortalılar" alt başlıklı maddesinde de; 2008/Ekim ayından sonra ölen 4/1-(a) ve 4/1-(b) sigortalılarının hak sahibi ana ve babalarına aylık bağlanması için Kanununun 34 üncü maddesinde belirtildiği üzere, eş ve çocuklardan artan hissenin bulunması (65 yaşın üstünde olması halinde artan hisse şartı aranmaz) diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve/veya aylık bağlanmamış olması ve her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirin net tutarından daha az olması şartları arandığına yer verilmiştir.

Buna göre, ana ve babaya çocuğundan dolayı "ölüm aylığı" bağlanabilmesi için özetle aşağıdaki koşulların varlığının araştırılması gerekmektedir;

1. Ana ve babanın, her türlü kazanç (ticari, zirai, ücret vb.) ve irattan (kira, faiz vb.) elde etmiş olduğu gelirlerinin, asgari ücretin net tutarından az olması,
2. Diğer çocuklarından hak kazandıkları gelir ve aylıklar hariç olmak üzere, "Ana ve babaya gelir ve/veya aylık bağlanmamış" olması,
3. Hak sahibi olan eş ve çocuklardan artan hissenin olup olmadığı. (65 yaşından büyük ana ve babalar için artan hisse koşulu aranmaz)

Yukarıda yer verilen hüküm ve açıklamalardan anlaşılacağı üzere, gelirin net tutarından daha az olması şartı yanında, diğer çocuklardan hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olarak gelir ve/veya aylık bağlanmış olması durumunda, ana ve babaya, çocuktan ölüm aylığı bağlanamayacağı hususu açıkça hüküm altına alınmış olduğundan,

Şikâyetçinin, kızı Ş.B'nin vefatı sonrasında, müteveffa kızının eşi ve çocuğu olmadığı için annesi olarak kendisine maaş bağlanması talebinin, babası M.K' dan 065420001 tahsis no.su ile T.C. Emekli Sandığından yetim aylığı alması sebebiyle reddedilmesi işleminde, hukuka ve hakkaniyete aykırı bir husus bulunmamaktadır.

IV. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

A. Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

10) 14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, durmuş olan dava açma süresi gerekçeli ret kararının ilgiliye tebliğinden itibaren kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

B. Yargı Yolu

11) 2709 Sayılı 1982 Anayasası'nın Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması Başlıklı 40.maddesinin 2.fıkrasında, "Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır." hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ilgili

idarenin işlemine karşı dava açma süresinden arta kalan süre içinde ilgili İş Mahkemesine yargı yolu açıktır.

VI. KARAR

Açıklanan gerekçelerle şikâyetin reddine;

Kararın şikâyetçiye ve Sosyal Güvenlik Kurumu ile İzmir Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğüne tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

M.Nihat ÖMEROĞLU
Kamu Başdenetçisi